

Reflexions al voltant de l'epidèmia

Text > JOAN MIRÓ

Il·lustració > IVÁN GARCÍA

M' havia proposat no parlar del SARS-CoV-2 perquè no en soc un especialista i no volia contribuir a la confusió. Temia ara no ser prou original. Però durant el confinament he llegit biografies i autobiografies de personatges dels segles XVIII i XIX que descriuen epidèmies de tifus i de còlera a Catalunya que m'han inspirat. A més a més de citacions literàries d'epidèmies que són clàssiques, també he recordat la referència a la verola que vaig trobar en una obra de Balzac. Una altra incursió del novel·lista de la comèdia humana en el món de la ciència. En aquest cas, Balzac exposava el daltabaix que podien significar les marques que deixava la malaltia per a la vida familiar, encara que el malalt se'n sortís.

Higiene, antibiòtics i salut

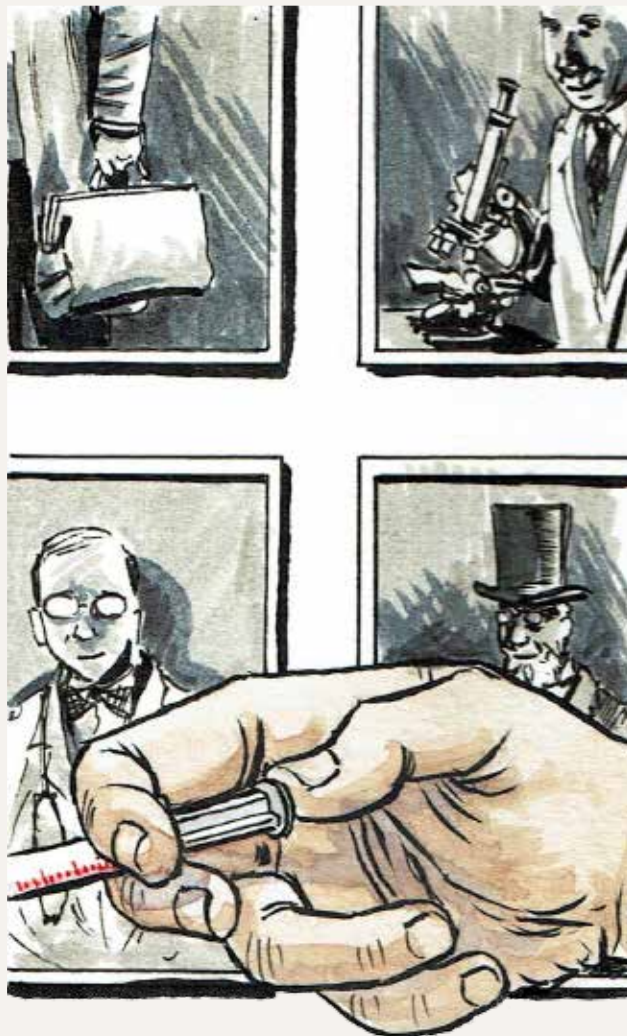
La humanitat ha conviscut permanentment amb epidèmies originades per microorganismes. A més de les gripes periòdiques, recordem com a exemples recents la paràlisi infantil, la meningitis, la sida... Els virus, en concret, tenen una estructura senzilla en aparença, però com tot organisme biològic són complexos d'estudiar i de tractar. Per cridar l'atenció dic irònicament que un virus no menja ni busca parella. Simplement, contagia, es replica i muta. Han causat grans estralls històrics, ben estudiats. La diferència: abans, s'escampaven a la velocitat dels velers; ara, volen a reacció.

Tanmateix, entre els segles XIX i XX van esdevenir-se uns canvis decisius en la manera de viure dels humans. Certament, la medicina ja sabia com tractar moltes malalties i disposava de remeis contra els bacteris abans de conèixer-ne l'existència. Els grans canvis, a part del descobriment dels antibiòtics i les vacunes, varen consistir a fomentar la higiene: disposar d'aigua potable distribuïda directament a les cases particulars i poder prescindir de fonts públiques contaminades, dotar els habitatges d'instal·lacions sanitàries i prescindir dels pous negres, tenir a les poblacions un clavegueram en condicions, adquirir costums higiènics personals, recollir els residus de manera organitzada... Algunes d'aquestes transformacions encara no s'havien establert a tot arreu fa cinquanta anys, quan certes crisis intestinals eren atribuïdes al «canvi d'aigües» i els residus urbans sovint acabaven als rius o les rieres.

Molts existim gràcies als antibiòtics que van salvar les vides dels nostres pares i avis abans que engendressin fills, i perquè les epidèmies s'han controlat gràcies a la immunitat desenvolupada naturalment o mèdicament.

Les lliçons de la pandèmia

En el curs de la crisi hem ponderat la capacitat de les mesures de prevenció vigents i la maduresa del nostre sistema sanitari. Hem gaudit de la dedicació dels professionals de la salut, de la solidesa de les cadenes de subministrament i de la consciència i el sacrifici de la ciutadania. Les prime-

res setmanes de vida confinada vam presenciar el retorn de la natura, evidenciat a Girona pels gavians, que es van convertir en els senyors dels carrers buits. Ara constatem les utilitats digitals, els efectes econòmics i el dolor familiar. Hem vist circular falsedats paranoiques. Vivim entre les imprudències i la por, perquè el virus no se n'ha anat. Dubtem de com organitzar la recuperació i del disseny de la tornada a l'escola. Ens preocupa el retorn de la malaltia, perquè no sabem com serà.

El virus era desconegut i encara no ho sabem tot del seu comportament. Esperem la vacuna i poder disposar de les dosis necessàries. Els científics, alhora, avisen que les granges avícoles massives poden originar altres pandèmies i remarquen que les malalties que passen d'animals a humans s'han triplicat des dels anys seixanta.

Per fer front a la «passa», podem actuar com ens ensenyaven els avis: sigues prudent, evita aglomeracions i tapa't la boca i el nas amb la bufanda (solia ser l'hivern)... Uns consells senzills però fàcils de recordar i de respectar.